[2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਡਾ. ਸ਼ਾਹ ਫੈਸਲ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ.

ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 1099)

02 ਮਾਰਚ, 2020

ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਾਣਾ, ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਆਰ. ਸੁਭਾਸ਼ ਰੈੱਡੀ, ਬੀ.ਆਰ. ਗਵਈ ਅਤੇ ਸੂਰਿਆ ਕਾਂਤ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਧਾਰਾ 370 5 ਅਗਸਤ, 2019 ਨੂੰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਈ ਸਨ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਈ, ਧਾਰਾ 370, ਜਿਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਈ ਹਨ [1959] ਸਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 270 ਅਤੇ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ [1970] ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਐਸਸੀਆਰ 365 ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਕੁਰੀਅਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ - ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁੱਦੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। - ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ: ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਅਗਲੇ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਖਲਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ, ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਯੁਵਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਈ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਗਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ .370(2) ਅੰਤਮ ਸੀ - ਇਸ ਅੰਤਮ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਬਲਯੂ/ਅਨੁਛੇਦ370, ਕਲਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। 370(2) - ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ/ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਸੰਪਤ ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ-ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਕੇਸ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਨਹੀਂ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਅਤੇ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ - ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਈ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਜ਼ਰੀਈ।

ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰਿਅਮ ਦਾ ਨਿਯਮ, ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ - ਹੋਲਡ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ: ਨਿਆਂਇਕ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ - ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨ "ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ"; "ਓਬਿਟਰ ਡਿਕਟਮ" ਭਾਰਤ ਦੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਰਥ - ਧਾਰਾ 370।

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਈ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਤ: 1.1 ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਤਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਲ ਹਨ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ, ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦਲੀਲ ਨਾਲ, ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਭਰਤਾ ਹਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਹਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਚਨਚੇਤ ਜਾਂ ਘੁੜਸਵਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਉਸੇ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਗੈਰ-ਕਾਰਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। . [ਪਾਰਾ 18, 19][1129-ਬੀ-ਡੀ]

1.2 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਓਬਿਟਰ ਡਿਕਟਮ। ਅਨੁਪਾਤ ਮੂਲ ਹੈ

ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਾਰ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 25][1131-ਐਫ ਜੀ]

1.3 ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਖਲਾਅ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਿਸੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲਈ ਚੋਣਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਯੁਵਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਈ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 (2) ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਈ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਜ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 5 ਮਾਰਚ, 1948 ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੇ ਐਲਾਨਨਾਮੇ ਨੂੰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 370(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਤਰਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੰਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਲਈ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 370(2) ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਸੀ। ਇਸ ਅੰਤਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 370 (2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ, ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ ਅਤੇ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 42-45][1141-ਜੀ-ਐਚ; 1142-ਈ-ਐਚ; 1143-ਈ]

1.4 ਪੂਰਵ-ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਦੇ ਉਲਟ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਾ ਕੇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕੁਰੀਅਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਚਾਰੇ ਗਈ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। [ਪਾਰਾ 46, 47][1143-ਬੀ-ਡੀ]

ਈ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ (1988) 2 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 602: [1988] 1 ਸਪ੍ਲ,. ਐਸ ਸੀ ਆਰ 1 - ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. (2002) 4 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 234: [2002] 2 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 913; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ (2017) 16 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 680: [2017] 13 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 100; ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਧਨਵੰਤੀ ਦੇਵੀ (1996) 6 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 44: [1996] 5 ਸਪ੍ਲ,. ਐਸ ਸੀ ਆਰ 32; ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਾਫਨਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2014) 16 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 623: [2014] 4 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 486; ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਰੀਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਲੇਬਰਅਦਾਲਤ , ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (1990) 3 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 682: [1990] 3 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 111 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਈ.ਆਈ.ਆਰ. 1970 ਐਸ.ਸੀ. 1118: [1970] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 365 ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕੁਰੀਅਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਡਾ. ਸ਼ਾਹ ਫੈਸਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਈ ਆਈ ਆਰ 1959 ਐਸ ਸੀ 749 [1959] ਸਪਲਾਈ. ਐਸ ਸੀ ਆਰ 270; ਮੁਹੰਮਦ. ਮਕਬੂਲ ਦਾਮਨੂ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ (1972) 1 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 536: [1972] 2 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 1014; ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸੰਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ (2017) 2 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 538: [2016] 9 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 985 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਟ੍ਰੀਟ ਟਰਾਮਵੇਜ਼ ਬਨਾਮ ਲੰਡਨ ਕਾਉਂਟੀ ਕੌਂਸਲ [1898] ਈ.ਸੀ. 375; ਰੈਂਡਕਲਿਫ ਬਨਾਮ ਰਿਬਲ ਮੋਟਰ ਸਰਵਿਸ ਲਿਮਿਟੇਡ [1939] ਈ.ਸੀ. 215; ਸਾਬਕਾ ਪਾਰਟ ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ ਟਰਾਮਵੇਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਨੰਬਰ 1)

[1914] 18 ਸੀ ਐਲ ਆਰ 54; ਕੁਇਨ ਬਨਾਮ ਲੈਥਮ 1901 ਈ ਸੀ 495 (ਐਚ ਐਲ); ਯੰਗ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਸਟਲ ਈਅਰਪਲੇਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ 1944 ਕੇਬੀ 718 (ਸੀਈ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਾਂਗਰੇਸ਼ਨਲ ਰਿਕਾਰਡ- ਸੈਨੇਟ, ਵੋਲ.156, ਪੀ.ਟੀ.7, 10018 (7 ਜੂਨ, 2010); ਸਲਮੰਡ ਆਨ ਜੁਰੀਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ (ਪੀ.ਜੇ. ਫਿਟਜ਼ਗੇਰਾਲਡ ਐਡ., 12ਵੀਂ ਐਡ. 1966), ਪੀ.147; ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 3 ਐਡ.,ਵੋਲ..22, ਪੈਰਾ 1687, ਪੀ ਪੀ .799- 800 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[1959] ਸਪਲਾਈ. ਐਸ ਸੀ ਆਰ 270	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 8
[1970] ਐਸਸੀਆਰ 365	ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕੁਰੀਅਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 8
[1972] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1014	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 10
[2016] 9 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 985	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ	ਪੈਰਾ 13
[2002] 2 ਐਸਸੀਆਰ 913	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 19
[2017] 13 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 100	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 23
[1996] 5 ਸਪਲ. ਐਸ ਸੀ ਆਰ 32	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 25
[1988] 1 ਸਪਲ. ਐਸ ਸੀ ਆਰ 1	ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 29
[2014] 4 ਐਸ ਸੀ ਆਰ 486	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 31
[1990] 3 ਐਸਸੀਆਰ 111	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 32

2019 ਦਾ ਨੰਬਰ 1099 ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ)

[ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ]

ਨਾਲ

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 396, 2017 ਦਾ 756, 398, 924, 1092, 2018 ਦਾ 1162, 1013, 1082, 1048, 1068, 1037, 1062, 1070,121,121, 2019 ਦਾ 68, 1368 , 2017 ਦਾ ਐਸ ਐਲ ਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 19618।

ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੁਪਾਲ, ਈ.ਜੀ., ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸ.ਜੀ., ਵਿਕਰਮਜੀਤ ਬੈਨਰਜੀ, ਕੇ.ਐਮ. ਨਟਰਾਜ, ਈ.ਐੱਸ.ਜੀ., ਡੀ.ਸੀ. ਰੈਨਾ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਯੂਟੀ ਲਈ ਈ.ਜੀ., ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਦਿਨੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ, ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫੜੇ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤੋ ਸੇਨ, ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਰਵਿੰਦਰ ਰਾਈਜ਼ਾਦਾ, ਸੀ.ਯੂ. ਸਿੰਘ, ਸੰਜੇ ਪਾਰਿਖ, ਪੀ.ਚਿਦੰਬਰਮ, ਜੈਦੀਪ ਗੁਪਤਾ, ਪੁਰੁਸ਼ਇੰਦਰ ਕੌਰਵ, ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਾਰਾਇਣਨ, ਪੀ.ਵੀ. ਸੁਰੇਂਦਰਨਾਥ, ਜ਼ੈੱਡ.ਈ. ਸ਼ਾਹ, ਆਰ.ਕੇ. ਰਾਈਜ਼ਾਦਾ, ਵਿਨੈ ਨਵਾਰੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਥਾ ਸ਼੍ਰੀਕੁਮਾਰ, ਸੁਲਭ ਰੇਵਾੜੀ, ਆਦਿਤਿਆ ਚੈਟਰਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰੁਣਿਮਾ ਕੇਡੀਆ, ਅਮ੍ਰਿਤਾਂਸ਼ੂ ਦਾਸ਼, ਕੇ ਕੇ ਮੋਹਨ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਦਿਵੇਦੀ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਯਸ਼ਰਥ ਕਾਂਤ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਬਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ। ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸਿਨਹਾ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਰਾਕੇਸ਼ ਮੁਦਗਲ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਸ਼ੰਕਰ ਜੈਨ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ ਝਾਅ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਜਯਾ ਲਕਸ਼ਮੀ ਝਾਅ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜੋਤੀ ਕੁਮਾਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਤਿਆ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸ਼ੰਕਰ ਨਰਾਇਣ, ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਐਸ., ਸ਼ਾਦਨ ਫਰਾਸਾਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਲਵੀਕਾ। ਪ੍ਰਸਾਦ, ਜਯਾ ਵਰਧਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਾਹਨਵੀ ਸਿੰਧੂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰੂਤੀ ਨਰਾਇਣ, ਗੌਤਮ ਭਾਟੀਆ, ਆਕਰਸ਼ ਕਾਮਰਾ, ਬਿਮਲ ਰਾਈ ਜਾਡ, ਐਨ.ਜੀ. ਦੇਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਖਾ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਸੁਮਿਤ ਮੋਜ਼ਾ, ਰਣਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਕੌਸਤਵ ਸੋਮ, ਅੰਕੁਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐੱਸ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਅਈਅਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਦਾਸ਼, ਕੌਸਤੁਭ ਸਿੰਘ, ਅਰਜੁਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦਿਵਿਆ ਰਾਈ, ਯਸ਼ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਬੁੰਦੇਲਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਨਹਿਰਾ, ਸਾਰਥਕ ਰਾਈਜ਼ਾਦਾ, ਅਪੂਰਵ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਆਦਿਤਿਆ ਗੱਗਰ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰੁਣ, ਸੰਤੋਸ਼, ਸੈਫ ਮਹਿਮੂਦ, ਵਿਵੇਕ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਲਵਣਿਆ ਬਿਸ਼ਟ, ਡੀ. ਅਭਿਨਵ ਰਾਓ, ਅਭਿਮਾਨੂ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ, ਡੀ. ਮਹੇਸ਼ ਬਾਬੂ, ਸ਼ਿਸ਼ਿਰ ਪਿਨਾਕੀ, ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਪੀ. ਨਿਰੂਪ, ਗਣੇਸ਼ਨ ਸੁਬੀਅਨ , ਗੌਤਮ ਭਾਟੀਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਲਵਿਕਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੌਰਵ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿੰਦਿਤਾ ਮਿਤਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਚਿੱਤਰਾ ਹਰੰਗਖਵਾਲ, ਕਤੂਬਦੀ ਇਸਮਾਇਲ, ਵਾਨੀ ਯਾਸਮੀਨ, ਅਨਿਰੁਧ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਹੁਲ ਤਨਵਾਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੁਰਾਧਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਾਂਤੀ, ਸੋਯਬ ਕਯੂਰੇ। ਸੂਦ, ਸ਼ਰੁਤੰਜਯ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਿਨਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਚਾਰੂ ਅੰਬਵਾਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਇਤਰੀ ਵਰਮਾ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਵਿਕਰਾਂਤ ਯਾਦਵ, ਪੁਨੀਤ ਚੁੱਘ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਗੌਰਵ ਢੀਂਗਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ, ਸਈਦ ਇਮਤਿਆਜ਼ ਅਲੀ, ਐੱਮ.ਸੀ. ਢੀਂਗਰਾ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ, ਡਾ. ਪੱਲਵ ਮੋਂਗੀਆ ਮੁਹੰਮਦ ਇਰਸ਼ਾਦ ਹਨੀਫ਼, ਤੁਸ਼ਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਪੀ.ਵੀ. ਦਿਨੇਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਿੰਧੂ ਟੀ.ਪੀ., ਮੁਕੁੰਦ ਪੀ ਉਨੀ, ਬਿਨੇਸ਼ ਕੇ., ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਲਪਾ ਸਿੰਘ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਰੇਅ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲੋਰੀਆ, ਅਤੁਲ ਵਡੇਰਾ, ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਜੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਸਿੰਘ , ਨਿਤੀਸ਼ ਸ਼ੇਖਰ, ਕਾਨੂ ਅਗਰਵਾਲ, ਅੰਕੁਰ ਤਲਵਾਰ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਸਿਧਾਰਥ ਸਿਨਹਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਰਾਵਤ, ਆਯੂਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰੂਤੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਈ.ਕੇ.ਸ਼ਰਮਾ, ਬਿਮਲ ਰਾਈ ਜਾਡ, ਐੱਮ. ਸ਼ੋਈਬ ਆਲਮ, ਦੇਬਾਸਿਸ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮੋਹਿਤ ਚੌਧਰੀ, ਚੌਧਰੀ ਜ਼ੁਲਫਿਕਾਰ ਅਲੀ, ਐੱਮ.ਐੱਸ. ਪੂਜਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਕੁਨਾਲ ਸਚਦੇਵਾ, ਇਮਰਾਨ ਅਲੀ, ਪਰਵੀਨ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਰਿਮਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਗੁਪਤਾ, ਤਲਹਾ.

ਅਬਦੁਲ ਰਹਿਮਾਨ, ਮੁਹੰਮਦ. ਸ਼ਾਜ਼ ਖਾਨ, ਸੁਹੇਲ ਮਲਿਕ, ਨੀਰਜ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਆਸੁਤੋਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਮੰਜੂ ਜੇਤਲੀ, ਐਮ.ਜੇ. ਪਾਲ, ਅਸ਼ੋਕ ਮਾਥੁਰ, ਬੀ.ਵੀ. ਬਲਰਾਮ ਦਾਸ, ਬੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਸ਼ੀ ਜੁਨੇਜਾ, ਸਤਿਆਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਅਨੁਪਮ ਰੈਨਾ, ਸੁਨੰਦੋ ਰਾਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੇਸਮਿਤਾ ਆਰ ਚੰਦਰਨ , ਸਾਵਨ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸੁਭਾਸ਼ ਕੇ.ਆਰ. ਚੰਦਰਨ, ਉਮਰ ਫਾਰੂਕ, ਆਦਿਲ ਮੁਨੀਰ ਅੰਦਰਾਬੀ, ਚਰਨਜੀਤ ਚੰਦਰਪਾਲ, ਅਨਿਲ ਕੁਮਾਰ, ਬਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਸਿਨਹਾ, ਰਾਕੇਸ਼ ਮੁਦਗਲ, ਬੀ.ਕੇ.ਸਤੀਜਾ, ਅਭਿਜੀਤ ਸ਼ਾਹ, ਓਮਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਰਿਹਾਰ, ਡਾ: ਨਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹਰਵਿੰਦਰ ਅਦਿੱਤੀ, ਈ. ਬਿਲਾਲ ਅਹਿਮਦ, ਹਾਮਿਦ ਸ਼ਫੀ, ਅਨਵਰ-ਉਲ-ਇਸਲਾਮ, ਤੁਫੈਲ ਕਾਦਰੀ, ਸੰਜੇ ਕੇ ਚੱਡਾ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਚਨਾ ਪਾਠਕ ਦਵੇ, ਸਤਿਆ ਮਿੱਤਰਾ, ਡੀ.ਕੇ. ਦੂਬੇ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰੁਣ, ਮਨੋਜ ਕੇ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਉਮੇਸ਼ ਦੂਬੇ, ਜੋਤੀ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਭੀਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸੁਕੁਮਾਰ, ਮਹੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਧੂਸਮਿਤਾ ਬੋਰਾ, ਰਿਜੂ ਰਾਜ ਸਿੰਘ ਜਾਮਵਾਲ, ਪਵਨ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਿੰਘ, ਅਪੂਰਵ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਪੱਤਾਭਿਰਾਮ, ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ। , ਕੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ , ਈਸ਼ਵਰੀ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਾਗੜੀਆ , ਜੋਗ ਸਿੰਘ , ਰਾਹੁਲ ਜੀ ਤਨਵਾਨੀ , ਮਨਨ ਸੰਘਾਈ , ਵੀ.ਸੀ. ਸ਼ੁਕਲਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਸਿੰਘ, ਕਾਂਤੀ, ਵਿਨੋਦ ਪ੍ਰਜਾਪਤੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਿੰਦੂਰਾ ਵੀ.ਐੱਨ.ਐੱਲ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਦਿਤੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਿਓਲਾ ਵਾਸ, ਪਾਰਥਸਾਰਥੀ ਸਰਾਫ, ਤਰੁਣ ਗੁਲੀਆ, ਐਸ਼ਵਰੀ ਵਿਕਰਮ, ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਬਜਾਜ, ਨਿਤੇਸ਼ ਰੰਜਨ, ਅਨੰਥਾ ਨਰਾਇਣ ਐਮ.ਜੀ., ਅਭਿਮਨਿਊ ਅਹਿਮਦ ਤੀਵਾ, ਪੀ.ਐੱਸ.ਸੁਧੀਰ, ਭਰਤ ਸੂਦ, ਰਿਸ਼ੀ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਨੀ ਮੈਥਿਊ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰੂਤੀ ਜੋਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਦੀਬਾ ਮੁਜਾਹਿਦ, ਆਰ.ਡੀ. ਉਪਾਧਿਆਈ, ਵੀ.ਕੇ. ਬੀਜੂ, ਸ਼ਾਜੀ ਜਾਰਜ, ਅਭੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਸਾਹਿਲ ਤਗੋਤਰਾ, ਕੇ.ਵੀ. ਮੁਥੂ ਕੁਮਾਰ, ਅੰਕਿਤ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਰੁਣ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਰਥਕ ਰਾਈਜ਼ਾਦਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਇਨ-ਪਰਸਨ।
ਸ਼ਾਕਿਰ ਸ਼ਬੀਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਇਨ-ਵਿਅਕਤੀ।
ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲਾ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ
ਆਰਡਰ ਕਰੋ
1. ਇਹ ਕੇਸ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 370 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਈ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।
2. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) ਨੰਬਰ 1013/19 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਸੀ) 1368/19 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਸਨ

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ. ਇਹ ਹੁਕਮ ਇਸ ਸੀਮਤ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਮੁੱਦੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

3. ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਰਹੂਮ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਨਾਲ ਰਲੇਵੇਂ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 370 ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

370. ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ

(1) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, -

(ਈ) ਧਾਰਾ 238 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ;

(ਬੀ) ਉਕਤ ਰਾਜ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਮਤ ਹੋਵੇਗੀ

(i) ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚਲੇ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੇ ਰਲੇਵੇਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਿਚ ਦਰਸਾਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਸ ਰਾਜ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ

(ii) ਉਕਤ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਆਖਿਆ [1950 ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ]: ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਾਰਚ, 1948 ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਦਿਨ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਫਤਰ,

ਵਿਆਖਿਆ [1952 ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ] ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਦਰ-1-ਰਿਆਸਤ (ਹੁਣ ਰਾਜਪਾਲ) ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ, ਰਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਫਿਲਹਾਲ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਹੈ

(ਸੀ) ਲੇਖ I ਅਤੇ ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ,

(ਡੀ) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ:
ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜੋ ਰਾਜ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਪੈਰੇ (i) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ:
ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਪੂਰਵ ਪ੍ਰਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਪੈਰਾ (ii) ਜਾਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਡੀ) ਦੇ ਦੂਜੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬੁਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਹ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।
(3) ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਜਨਤਕ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੇਖ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜੋ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
4. 20.12.2018 ਨੂੰ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 356 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 03.7.2019 ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।
5. 5 ਅਗਸਤ, 2019 ਨੂੰ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਆਰਟੀਕਲ 370 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਦੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਈ ਸਨ, ਸੀਓ ਨੰਬਰ 272 ਅਤੇ 273, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਈ ਹਨ।

ਸੀ.ਓ. 2019 ਦਾ 272

ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ

(ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਭਾਗ) ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 5 ਅਗਸਤ, 2019

ਜੀ ਐਸ ਆਰ.551(E)। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਦੇਸ਼ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

ਸੰਵਿਧਾਨ (ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ) ਆਰਡਰ, 2019

ਸੀ.ਓ. 272

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 370 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: -

1. (1) ਇਸ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ) ਆਰਡਰ, 2019 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(2) ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ (ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ) ਆਰਡਰ, 1954 ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਪਵਾਦ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਗੇ: -

ਆਰਟੀਕਲ 367 ਵਿੱਚ, ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਧਾਰਾ ਜੋੜੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ:-

(4) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,

(ਬੀ) ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਈ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਦਰ-ਈ-ਰਿਆਸਤ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ,

(ਸੀ) ਉਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਅਰਥ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਸਮੇਤ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ,

ਅਤੇ

(ਡੀ) ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 370 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵਿੱਚ, "ਖੰਡ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਸ਼ਬਦ "ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ" ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੀ.ਓ. 2019 ਦਾ 273
ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲਾ
(ਵਿਧਾਨਕ ਵਿਭਾਗ) ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 6 ਅਗਸਤ, 2019
ਜੀ.ਐਸ.ਆਰ. 562(ਈ) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ: -
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ
ਸੀ.ਓ. 273

ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 370 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਈ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ, ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ, 6 ਅਗਸਤ ਤੋਂ, 2019, ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 370 ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣੀਆਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਸਿਵਾਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ:-
"370. ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸੋਧੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੋਧ ਜਾਂ ਅਪਵਾਦ ਦੇ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 152 ਜਾਂ ਅਨੁਛੇਦ 308 ਜਾਂ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਨੁਛੇਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਨੁਛੇਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਉਲਟ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਨਿਰਣਾ, ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਆਰਡਰ, ਉਪ-ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਯਮ, ਨਿਯਮ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਵਰਤੋਂ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਧਨ, ਸੰਧੀ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ 363 ਜਾਂ ਹੋਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

6. ਇਹਨਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਾਂਗ।

7. ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਈ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜੂ ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਪਾਰਿਖ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵਿਵਾਦ

8. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 370 ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਵਿਵਸਥਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰਿਮ ਵਿਵਸਥਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ. ਇਹ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਬਾਰੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ, ਈ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐਸ.ਸੀ. 749 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 370 ਅਸਥਾਈ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੀ, ਪਰ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ. . ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਸ ਟਕਰਾਅ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

9. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਪਾਰਿਖ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਘੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕੇਸ। ਮਕਬੂਲ ਦਾਮਨੂ ਬਨਾਮ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ, (1972) 1 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 536, ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ

ਧਾਰਾ 370 ਨੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। , ਧਾਰਾ 368 ਦੇ ਤਹਿਤ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 370 ਅਸਥਾਈ ਸੀ।

11. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ. ਮਕਬੂਲ ਦਾਮਨੂ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਈ, ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 370 ਜਾਰੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 370 (1) (ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਹਿਮਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

12. ਹਵਾਲਾ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਹਾਈਅਦਾਲਤ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਜ਼ਫਰ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਧਾਰਾ 370 ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

13. ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫੈਸਲਾ ਯੁਵਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 370 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੁੱਦਾ। ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਸੰਤੋਸ਼ ਗੁਪਤਾ, (2017) 2 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 538 ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਈ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

14. ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ

ਮਾਮੂਲੀ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚਾਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਬਰਾਬਰ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਈ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

15. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ। (ਸੀ) 2019 ਦੇ ਸੰਖਿਆ 1165 ਨੇ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਕੁਰੀਅਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸੀਮਤ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਿਛਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾ. ਰਾਜੀਵ ਧਵਨ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸੀ.ਯੂ. ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਖਰ ਨਫਾਡੇ ਅਤੇ ਗੋਪਾਲ ਸ਼ੰਕਰਨਰਾਇਣਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਜੋ ਇੱਥੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ।

1. ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕਦੋਂ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ii. ਕੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਥਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

Ⅲ ਕੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਹੈ?

17. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮਿਸਾਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਆਧਾਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਵੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਵਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਵਜੋਂ, ਜੌਨ ਰੌਬਰਟਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੈਨੇਟ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ

ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸੁਣਵਾਈ, "ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਉਦਾਹਰਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਪੂਰਵ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।"

18. ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਫੈਸਲਾ ਸਾਡੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੂਲ ਮੁੱਲ ਹਨ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ, ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦਲੀਲ ਨਾਲ, ਜੱਜਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਉਹ ਅਕਸਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਲਡਿੰਗ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ।

19 ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਰੁਚੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਵਾਲਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਚਨਚੇਤ ਜਾਂ ਘੋੜਸਵਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸੇ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਜਵੀਜ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। . ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ, (2002) 4 ਐਸਸੀਸੀ 234 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਲੜੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ:

"22. ਸਾਡੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪੂਰਵ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਸਾਰਤਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਸਿਰੇ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 1966 ਤੱਕ ਇਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਸਟਰੀਟ ਟਰਾਮਵੇਜ਼ ਬਨਾਮ ਲੰਡਨ ਕਾਉਂਟੀ ਕੌਂਸਲ, [1898] ਏ ਸੀ 375 ਅਤੇ ਰੈਡਕਲਿਫ ਬਨਾਮ ਰਿਬਲ ਮੋਟਰ ਸਰਵਿਸ ਲਿਮਟਿਡ, [1939] ਵੇਖੋ। ਈ ਸੀ 215)।

21 ਇਹ 1966 ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਦੋਂ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ,

1. ਕਾਂਗਰੇਸ਼ਨਲ ਰਿਕਾਰਡ ਸੈਨੇਟ, ਵੋਲ. 156. ਪੰ. 7, 10018 (7 ਜੂਨ, 2010)

22 ਐਕਸ ਪਾਰਟ ਬ੍ਰਿਸਬੇਨ ਟ੍ਰਾਮਵੇਜ਼ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ (ਨੰਬਰ 1), [1914] 18 ਸੀ.ਐਲ.ਆਰ. 54 ਵਿੱਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਹਾਈਅਦਾਲਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਗ੍ਰਿਫਿਥ ਦੀ ਰਾਈ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"ਮੇਰੀ ਰਾਈ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਮੂਰਤ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਬੱਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨਾ ਇਸਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ, ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਦੋਂ ਪਿਛਲਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਰੱਦ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਪੁੱਗੇ ਹੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਮੁੜ ਸੰਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਾਨੂੰਨ।"

ਉਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਬਾਰਟਨ, ਜੇ. ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"....ਮੈਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਕਦੇ ਵੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ... ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਫੈਸਲਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਓਵਰਰੂਲਿੰਗ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ।

23. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਕਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਘੱਟ ਤਾਕਤ ਵਾਲੇ ਅਗਲੇ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ, (2017) 16 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 680 ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ

59.1. ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇਵੀ [ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2012) 6 ਐਸਸੀਸੀ 4217] ਵਿੱਚ ਦੋ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ

ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ (ਸਰਲਾ ਵਰਮਾ ਬਨਾਮ ਡੀਟੀਸੀ, (2009) 6 ਐਸਸੀਸੀ 121], ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੈ। ਉਸੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਈ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲੋਂ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

24. ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸਾਲਮੰਡ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

...ਕਿਸੇ ਉਦਾਹਰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਤਾਲਮੇਲ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉੱਚ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ। ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਲਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਲਈ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਰੋਧੀਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ, ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

25. ਇਸ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ, ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਗਲੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਓਬਿਟਰ ਡਿਕਟਮ। ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਮੂਲ ਤੱਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ, ਅਤੇ ਓਬਿਟਰ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅੰਤਰ, ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਧਨਵੰਤੀ ਦੇਵੀ, (1996) 6 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 44 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ

9. ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਜੱਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਇਕੋ ਇਕ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ

2.ਸਲਮੰਡ ਔਨ ਜੁਰੀਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ (ਪੀ) ਫਿਟਜ਼ਗੇਰਾਲਡ ਐਡ, 12ਵੀਂ ਐਡ., 1966), ਪੀ.147

ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੋ.... ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕੱਲਾ ਠੋਸ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਮੂਰਤ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹੈ, ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਸੀ, ਬੰਧਨ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

26. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਰਡ ਹੈਲਸਬਰੀਨ ਕੁਇਨ ਬਨਾਮ ਲੈਥਮ, 1901 ਈ ਸੀ 495 (ਐਚ ਐਲ) ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:
ਕਿ ਹਰ ਨਿਰਣੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਗਈ ਖਾਸ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨਤਾ ਜੋ ਕਿ ਉੱਥੇ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਪਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਯੋਗ ਹਨ ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਮੀਕਰਨ ਪਾਈ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ...

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ। ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮੁੱਖ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਨੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ।
28. ਨਿਆਂਇਕ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਨੂੰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ [ਦੇਖੋ ਯੰਗ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਿਸਟਲ ਈਅਰਪਲੇਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, 1944ਕੇ ਬੀ 718 (ਸੀ ਏ)] ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਹਾਲਸਬਰੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਢੰਗ
1687 ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਕੁਰੀਅਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ

3. ਤੀਜਾ ਈਡੋ, ਵੋਲ. 22, ਪੈਰਾ 1687, ਪੰਨਾ 799-800

ਇਸਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜੋ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਹਾਊਸ ਆਫ਼ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

29. ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਸ ਵੈਂਕਟਚਲਿਆ ਦੀ ਰਾਈ, ਈ.ਆਰ. ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ. ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ, (1988) 2 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 602 ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ:

183. ਪਰ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰਿਅਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਸਦੇ ਪੂਰਵ ਮੁੱਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਆਂਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚ ਇਸ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਓਵਰਰੂਲਿੰਗ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਰੇਟਿਵ ਆਰਡਰ, ਅੰਤਰ-ਪਾਰਟੀਜ਼ ਦੀ ਅੰਤਮਤਾ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਫੈਸਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਿਰਫ ਪਿਛਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਰੇਟਿਵ ਆਰਡਰ, ਬਾਈਡਿੰਗ ਇੰਟਰਪਾਰਟਸ। ... ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰਿਅਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ, ਰੰਗਨਾਥ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ. ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: (ਪੈਰਾ 105)

"ਕਿਸੇ ਛੋਟੇ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਓਵਰਰੂਲਿੰਗ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੂਰਵ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਖੋਹਣਾ ਹੈ। ਅੰਤੁਲੇ, ਇਸ ਲਈ, ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

30. ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਖਾਸ ਉਲਟ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਖੇ ਗਈ ਸਨ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

31 ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਢੁਕਵਾਂ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਕੁਰੀਅਮ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਾਫਨਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2014) 16 ਐਸਸੀਸੀ 623 ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਈ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ:

19. ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਕਮੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਮਹਿੰਗਾ ਨੁਕਸਾਨ ਬਣ. ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਕਿਸੇ ਕਨੂੰਨ, ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਵਿਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਨਿਰਣਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਹਿ-ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਹਾਈਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਰੰਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰੀਅਮ ਨਿਯਮ ਅਨੁਪਾਤ ਨਿਰਧਾਰਨ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਓਬਿਟਰ ਡਿਕਟਾ 'ਤੇ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32. ਪੰਜਾਬ ਲੈਂਡ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਐਂਡ ਰੀਕਲੇਮੇਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕੁਰੀਅਮ ਤਾਂ ਹੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਢੁਕਵੇਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਲੇਬਰਅਦਾਲਤ , ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, (1990) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 682

43. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਵਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਉਪਬੰਧ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਈ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵਉਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ "ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ" ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 25-ਜੀ ਅਤੇ 25-ਐਚ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁੱਖ ਅਧਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਜਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਸਦੇ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਲੀਅਰ ਫੈਸਲੇ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਖੜੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

33. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕੁਰੀਅਮ ਸਨ, ਸਾਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ, ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

34. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਰੜੇ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਧਾਰਾ 306ਏ ਦਾ ਖਰੜਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 17.10.1947 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਐਨ. ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ ਅਯੰਗਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਐਨ. ਗੋਪਾਲਸਵਾਮੀ ਅਯੰਗਰ

ਸਰ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ, ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਮਾਮਲਾ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸਦਨ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਰਲੇਵੇਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਰਲੇਵਾਂ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1947 ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਚੈਕਰ ਇਤਿਹਾਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ 'ਚ ਹਾਲਾਤ ਅਜੇ ਵੀ ਆਮ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਰਲੇਵੇਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਾਜ ਇੱਕ ਸੰਘੀ ਰਾਜ ਦੀ ਇਕਾਈ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਡੋਮੀਨੀਅਨ। ਇਹ ਡੋਮੀਨੀਅਨ ਇੱਕ ਗਣਰਾਜ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 26 ਜਨਵਰੀ, 1950 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਵੇਂ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਬਣਨਾ ਹੈ।

ਆਖਰੀ ਧਾਰਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 211ਈ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਹ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸਥਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਉੱਤੇ ਸੰਘੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਉਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 306ਏ ਜਾਂ ਤਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ

ਓਪਰੇਟਿਵ, ਜਾਂ ਓਪਰੇਟਿਵ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਸ ਲੇਖ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ.

ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਜੋ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਵਿੱਖੀ ਸੰਘੀ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਇਕਾਈ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮਿਲੇਗਾ। ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਐਕਸੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ। ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 306ਏ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਅਤੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ, ਸਰ, ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸਦਨ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

35. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 370(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਰਡਰ 44 ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 370 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਵਿਆਖਿਆ। ਇਸ ਅਨੁਛੇਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਦਰ-ਇ-ਰਿਆਸਤ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ"

36. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਈ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਸੰਵਿਧਾਨ (ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ) ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ। ਦੂਸਰਾ ਸੋਧ ਆਰਡਰ, 1965, ਜਿਸ ਨੇ ਹੋਰ ਸੋਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਦਲਾਅ ਲਿਆਇਆ

ਧਾਰਾ 367 ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ

"(ਏ) ਰਾਜ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਈ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਦਰ-ਈ-ਰਿਆਸਤ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਫਿਲਹਾਲ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ,

(ਬੀ) ਉਕਤ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਅਰਥ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਸਮੇਤ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ 10 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1965 ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਦਰ-ਈ-ਰਿਆਸਤ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਮੁਹੰਮਦ ਮਕਬੂਲ ਦਾਮਨੂ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ 1965 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸੋਧ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

37. ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

38. ਪਹਿਲਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਜੋ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਿਗ ਲੈਂਡਡ ਅਸਟੇਟ (ਐਬੋਲੀਸ਼ਨ) ਅਧਿਨਿਯਮ, 2007 (2007 ਦਾ 17) ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੁਵਰਾਜ ਕੋਲ ਉਕਤ ਅਧਿਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੁਵਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਧਾਰਾ 370 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਗੈਰਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦੀਆਂ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਯੋਗ ਹਨ।

32. ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਚੈਟਰਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਯੁਵਰਾਜ ਨੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। . ਇਹ ਲੇਖ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

XXX XXX XXX

ਇਸ ਆਰਟੀਕਲ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) (ਬੀ) ਰਾਜ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਦੇ ਪੈਰਾ (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸੰਘ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਰਾਜ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਐਕਸੈਸਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਸੂਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ, ਪੈਰਾ (ii) ਅਧੀਨ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਜ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ (i) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੈਰਾ (ii) ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜਾ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਮਹਾਰਾਜਾ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

33. ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (c) ਅਤੇ (d) ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 1 ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਲੇਖ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਰਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਅਪਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ, ਇਹ ਉਪਬੰਧ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਈ ਹਨ।

34. ਸੰਸਦ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਈ,

ਧਾਰਾ 370 ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਧਾਰਾ (1) ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਉਪ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬੁਲਾਈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਜਿਹੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜੋ ਇਸ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 370(1) ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਸਥਾਈ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਸਦ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਿਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ।

35. ਕਲਾਜ਼ (3) ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੇਖ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਵਾਦਾਂ ਜਾਂ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇਗਾ; ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਉਸ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾ (3) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਉਸ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

39. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਦਿਨੇਸ਼ ਦਿਵੇਦੀ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਪਾਰਿਖ, ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। , ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਹੋਂਦ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 370 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ "ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ" ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਦੋਂ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਖਰੜੇ ਅਤੇ ਅਪਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 370 ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 370(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

40. ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਮੌਜੂਦ ਹੈ

ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ। ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 1964 ਦੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਅਧਿਨਿਯਮ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 35(ਸੀ) ਦੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ), ਜਿਸ ਨੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਰਕ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਧੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਈ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370, 1959 ਅਤੇ 1964 ਵਿੱਚ, ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 370 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਈ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

5. ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਮੂਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਅਟਾਰਨੀ-ਜਨਰਲ ਨੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਧੀਨਗੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਵਿਧਾਨਕ ਇਤਿਹਾਸ, ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਰਾਜ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ।

6. ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਧਾਰਾ (2) 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਦੂਜੀ ਪੇਸ਼ਗੀ ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਸਿਰਫ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਬੁਲਾਈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਦੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨਾ।

7. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਰਹੇ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਰਹੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੇਖ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ ਜਾਂ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਅਪਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜਨਤਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇਗਾ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ 'ਤੇ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਲੇਖ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਲੇਖ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੋਧ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ 15 ਨਵੰਬਰ, 1952 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਆਰਡਰ ਸੀਓ 44 ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, 17 ਨਵੰਬਰ, 1952 ਤੋਂ, ਲੇਖ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਨਵੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੇਖ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸੋਧ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲੇਖ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਸਿਰਫ਼।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

41. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਇਹ ਦੋ ਫੈਸਲੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੀ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ

42 ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਖਲਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ, ਇੱਕ ਨਿਰਣੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਈ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲਈ ਚੋਣਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੁਵਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਮਿਆਦ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਈ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

43. ਦੂਜਾ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370(2) ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਈ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਰਾਜ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੀ. ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 5 ਮਾਰਚ, 1948 ਦੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 370(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੇ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। . ਇਸ ਦਾ ਤਰਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਕੰਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਫੈਸਲੇ ਲੈ ਲਈ ਹੋਣ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣਪ ਵਿੱਚ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 370 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਸੀ। ਇਸ ਅੰਤਮ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 370 (2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਧਾਰਾ 370 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

44. ਤੀਜਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਭੰਗ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਜਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਉਲਟ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇੱਕ ਆਮ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

45. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

46. ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਸਲਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਹੈ। . ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀ ਇਨਕਿਊਰਿਅਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਦੋ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਥ ਕੌਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਲਟ ਨਿਰੀਖਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੰਪਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਕੇਸ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

47. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਗਈ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler